

УДК 327(498:477)

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИКИ РУМУНІЇ ЩОДО УКРАЇНИ

ЗЛАТІН О.М.,
аспірант Інституту
історії України
Національної
академії наук
України

Стаття присвячена дослідженню історичних передумов, концептуальних засад і особливостей зовнішньої політики Румунії, виходячи з центрального значення поняття румунської зовнішньополітичної ідентичності; розкрито основні принципи, завдання і механізм реалізації зовнішньої політики Румунії; а також визначено місце України в комплексі зовнішньої політики Румунії. Необхідність забезпечення усестороннього розуміння специфіки білатеральних відносин України із сусідніми державами, зокрема Румунії, а також стала тенденція до пошуку конструктивних рекомендацій для подолання існуючих проблемних питань, залишаються актуальними завданнями, як для української дипломатії, так і для української науки.

Ключові слова: історичні передумови, зовнішня політика, концептуальні засади, зовнішньополітична ідентичність, національні інтереси, Україна, Румунія.

Події, що відбуваються в нашій державі, демонструють важливість дослідження концептуальних підходів і практичних засобів зовнішньої політики держав-сусідів України, необхідність забезпечення комплексного розуміння специфіки двосторонніх відносин України із сусідніми державами та взаємного пошуку конструктивних рекомендацій для подолання існуючих проблемних питань.

Румунія посідає важливе місце у зовнішньополітичних відносинах України. Це обумовлено багатьма факторами, насамперед наявністю спільного кордону (понад 600 км), значним потенціалом торговельно-економічних відносин і транскордонної співпраці, проживанням на території обох країн національних

меншин іншої сторони (роль яких важко переоцінити), членства Румунії в НАТО та ЄС, а також традиційною проблемністю низки аспектів відносин між Києвом та Бухарестом.

Особливу важливість, для дослідження політики Румунії та українсько-румунських відносин, займають праці В. Василенка, В. Веселової, С. Віднянського, В. Котика, І. Зінко, М. Дністрянсько-го, О. Воловича, О. Доброжанського, С. Трояна, Т. Рендюка, Я. Матійчика, С. Гакмана, С. Попика, Л. Горвата, В. Кройтора та ін.

Зважаючи на необхідність вирішення проблемних питань і розвиток конструктивного співробітництва, **актуальним видається належне розуміння головних історичних та ідеологічних передумов, концептуальних засад, імперативів, цілей і принципів реалізації політики Румунії.**

Тому, основними завданнями, які ставить перед собою автор статті, є:

- аналіз історичних передумов та провідних концептуальних засад зовнішньої політики Румунії, виходячи з центрального значення поняття румунської зовнішньополітичної ідентичності;
- розкриття основних принципів, завдань і механізмів реалізації зовнішньої політики Румунії;
- визначення місця України в комплексі зовнішньої політики Румунії.

Отож, для розуміння зовнішньої політики держави необхідно проаналізувати її політичні доктрини та їх ідеологічну складову, тобто спроби реалізації на практиці концепцій, запропонованих авторами цих доктрин.

Політична доктрина представляє собою спосіб систематизації політичного знання на основі наукових навчань, є основним інструментом політичного планування та прогнозування. Її відмінність від наукових теорій і доктрин, які є вищою формою синтезу наукових знань, полягає у функціональній меті. Для політичної доктрини така мета – не безпристрасний пошук наукової істини, а теоретичне обґрунтування політичних програм і проектів. Політична доктрина розрахована як на політиків, у чію компетенцію входить підготовка і прийняття політичних рішень, так і на широкі верстви населення.

До політичних доктрин зазвичай відносять не просто широко відомі і домінуючі в певній галузі науки теорії (це важлива, але не основна і навіть не обов'язкова ознака), а вчення, адаптовані до політики, тобто пристосовані для застосування в політичній діяльності, покликані консолідувати людей

на основі загальної ідейної платформи (ідеології). Політична доктрина – це розгорнуті ідеї, теоретичні побудови, вже прийняті тими чи іншими політичними силами в якості керівництва до дії. Вони задають алгоритми при вирішенні політичних завдань, відіграють роль установок і навіть норм політичної поведінки, закладають критерії оцінки політичних подій і самооцінки. До того ж політичні доктрини стають інструментом ідентифікації та самоідентифікації окремих людей і соціальних груп, етнічних спільнот, націй і народів¹.

Термін «ідеологія» є відносно новим і вперше він був використаний французьким філософом Антуаном Луї Клод Дестют де Трасі як «наука ідей»². Британська енциклопедія дає визначення ідеології як однієї з форм соціальної чи політичної філософії, що об'єднує практичні та теоретичні елементи і представляє собою систему ідей, яка прагне як пояснювати світ, так і змінювати його³.

Ідеологія відіграє надзвичайно важливу роль у житті держави. Зокрема, вона є необхідною для отримання згоди широких верств населення щодо реалізації певних політичних акцій тими, хто керує або бажає керувати державою⁴.

Розглядаючи питання політичних доктрин та державної ідеології Румунії, виділяються такі найбільш важливі складові елементи:

- румунізм;
- румунський націоналізм та пропаганда єдності румунської нації.

Основні постулати цих ідей сформувались у кінці XIX – початку XX століття і включають поняття «румунський простір», який простягається «від Тиси до Дністра» і далі на схід.

Поняття «румунізм» уперше ввів Василе Александреску Урека у 1858 році, і стосується етногенезу румунського народу (вказуючи на його латинське походження), континуїтету і перманентності румунів на територіях заселених ними, включаючи території, які «тимчасово» входять до складу сусідніх держав. Ідея румунізму є основою, на якій формувався культ нації та Батьківщини в Румунії⁵. Ця ідея пропагувала формування і модернізацію інститутів церкви, освіти та культури як фундаментальних стовпів створення і розвитку держави.

Румунський націоналізм сформувався у певному політичному контексті, над яким домінував пан-румунізм – бажання будівництва унітарної, незалежної і сучасної держави⁶.

Ідея боротьби за незалежність і унітаризм формує у 1848 році фундамент румунського націона-

лізму. Під французьким впливом, як наслідок, саме впливу Ж. Мішеля продукувалась демократизація ідеї про націю⁷. З іншого боку, розвивалась органічна концепція нації щодо її зміцнення, надаючи пріоритет мові та культурі⁸.

Націоналізм представляв собою політичну програму, за допомогою якої нація могла реалізувати державу на «кшталт тих, що стали стандартом після Французької революції»⁹.

Розглядаючи **місце України у зовнішньополітичному мисленні Румунії** слід зазначити наступне. Політика добросусідства, проголошена румунською дипломатією після повалення режиму Чаушеску, була ускладнена відносинами зі своїми східними сусідами, неоднозначним минулим та регіональними конвульсіями, спричиненими розпадом СРСР. Це стосується щонайменше відносин Румунії з Росією, Україною та Молдовою¹⁰.

Румунія визнала незалежність нашої держави 8 січня 1992 року, а дипломатичні відносини між двома державами були встановлені 1 лютого 1992 року¹¹. Протягом перших двадцяти років двосторонні дипломатичні відносини між Україною та Румунією склалися не просто і подекуди драматично. Геополітичні зміни в регіоні виявились необхідною, але недостатньою умовою для швидкого налагодження добросусідських відносин.

Причини ускладненого ходу українсько-румунських відносин посткомуністичного періоду лежать головним чином у площині їх історичних особливостей^{12,13}.

Історично Північно-Західна частина Чорноморського регіону знаходилася у зоні важливих національних інтересів різних держав. Сприятливе географічне розташування регіону поблизу важливих транспортних артерій зумовило той факт, що даний регіон ставав об'єктом суперечностей між країнами¹⁴. Цей регіон був ареною боїв у війнах між Російською та Османською імперіями. Впродовж XVIII століття Османській імперії вдавалося втримати регіон під своїм контролем, але після російсько-турецької війни 1806-1812 років панування османів було назавжди припинено. У травні 1812 року Російській імперії вдалося нав'язати Стамбулу мирний договір, згідно з яким кордон між двома державами проліг по річці Прут та Нижньому Дунаю — тобто сучасним кордонам Республіки Молдова та України з Румунією.

У XX столітті регіон знову став об'єктом суперечок між сусідніми країнами. Зовнішньополітична стратегія правлячих кіл Румунії на початку

XX століття, базувалася на концепції об'єднання усіх «румунських історичних провінцій» в «унітарну національну румунську державу». У цьому контексті сучасні території України (Північна Буковина і Південна Бессарабія – Чернівецька та частина Одеської областей відповідно) розглядались як частина «Великої Румунії»¹⁵. До розробки концепції «Великої Румунії» залучалися відомі румунські історики Н. Йорга, К. Джуреску, А. Ксенопол, І. Ністор та ін. Їхні зусилля були спрямовані на пошук етнічних, історичних і географічних аргументів, які б підтверджували «право» Румунії на всю територію Буковини і Бессарабії. Ця ідея інтенсивно пропагувалась і всередині країни, і за її межами¹⁶.

Одним з найавторитетнішим ідеологів у питанні «східної політики» королівської Румунії вважався І. Ністор, у працях якого обґрунтовувалась концепція «історичного права» Румунії на Покуття, Бессарабію і всю Буковину. Уперше в румунській історіографії були сформульовані претензії на так звану Трансністрію (землі між Дністром і Південним Бугом)^{17,18}.

Одним з основних елементів політики Румунії міжвоєнного періоду була її етнічна політика, яка була спрямована на румунізацію національних меншин, у тому числі українців. У 1924 році прийнято закон про народні школи, відповідно до якого громадяни «румунського походження», що «забули» свою рідну мову, віддавали дітей у державні або приватні школи, де викладання велося румунською мовою¹⁸.

Істотну роль у розробці геополітичних концепцій правлячих кіл Румунії напередодні Другої світової війни відіграли знову праці І. Ністора «Румуні за Дністром», «Трансністрианські румуні», «Давність румунських поселень по той бік Дністра»¹⁹. Вони, певною мірою, готували громадську думку щодо земель, приєднаних до Румунії після Першої світової війни.

Післявоєнне врегулювання зафіксувало румунсько-радянський кордон за станом на 1 січня 1941 року, згідно з яким території Бессарабії, Північної Буковини і Герцаївського краю (сучасні території Одеської та Чернівецької областей) входили до складу СРСР.

З приходом до влади народно-демократичного уряду, керівна роль у якому належала комуністичній партії, відбулися суттєві зміни в румунсько-радянських відносинах. Україна не була їх суб'єктом. Офіційною доктриною в практиці міжнародних

відносин і національному питанні Румунії стала теорія «пролетарського інтернаціоналізму»²⁰.

У той же час етнічна політика Румунської комуністичної партії була досить суперечлива. У другій половині 40-х і протягом 50-х років ХХ століття в Румунії чимало робилося для відродження національних меншин, розвитку їх мов і культур. Були відкриті українські школи практично в усіх селах і містах, де проживали українці, діяли дві педагогічні школи, які готували вчителів для українських шкіл. У 1952 році на філологічному факультеті Бухарестського університету створюється українське відділення. Спостерігалось піднесення культурної діяльності, зародилася українська література переважно саме в рядах молоді та інтелігенції.

З приходом до влади Н. Чаушеску стали переглядатися раніше сформульовані у партійних документах позиції з національного питання і міжнаціональних відносин.

У травні 1966 року Н. Чаушеску в доповіді, присвяченій 45-річчю створення Румунської Комуністичної партії, піддав критиці визначення Румунії як багатонаціональної країни та висунув тезу про «унітарну національну державу».

Ці вказівки знайшли широке висвітлення в історичній і суспільно-політичній літературі, виданій в Румунії, починаючи з середини 60-х років. Процес перегляду корінних питань національної історії та стосунків Румунії з сусідніми країнами проходив інтенсивно і в основному завершився офіційним закріпленням «нової історичної концепції», відображеної в ретроспективному огляді історії Румунії, включеному в Програму Румунської Комуністичної партії. У цьому ретроспективному огляді отримали концентрований вираз основні ідеї і тези теорії «континуїтету» румунської історії в Карпато-Дунайському басейні.

Для згуртування населення навколо румунського керівництва, підтримки його «самостійного», «незалежного» політичного курсу в масово-політичній роботі широке розповсюдження отримали деякі націоналістичні ідеї румунської історіографії, зокрема концепції міжвоєнного і воєнного періоду²¹. Форсована асиміляція та примусова румунізація представників не румунської національності і надалі залишалися основними завданнями скоординованих дій партійно-державного апарату та підконтрольних йому громадських організацій, освітніх закладів, наукових та культурних установ і засобів масової інформації соціалістичної Румунії.

Повалення тоталітарного режиму Чаушеску і прихід до влади в Румунії демократичних сил у грудні 1989 року внесли певні зміни в українсько-румунських відносинах. У травні 1990 року відбулися вільні вибори до нового, двопалатного парламенту та вибори президента країни. Головою держави обрано Іона Ілієску. У листопаді 1991 року парламент країни прийняв нову конституцію, яка проголосила Румунію правовою, демократичною і соціальною, а також національною державою²². У вересні 1992 року відбулися нові парламентські вибори, які суттєво не змінили розстановки політичних сил.

Протягом 1991-1996 років Україною та Румунією було підписано ряд міждержавних та міжурядових угод. Разом з тим в українсько-румунських взаємовідносинах існували певні суперечності. Відразу після проголошення Декларації про державний суверенітет України²³ окремі політичні сили в Румунії виступили із заявами і зверненнями про повернення «румунських» територій, зокрема Північної Буковини, Герцаївщини і деяких районів Одеської області. Скориставшись тим, що українське керівництво після здобуття незалежності засудило пакт Молотова-Ріббентропа 1939 року, Румунія почала наполягати на тому, що оскільки угода між СРСР та гітлерівською Німеччиною є гідною осуду, то необхідно ліквідувати наслідки цієї угоди та передати Бессарабію та Північну Буковину до складу Румунії. У 1991 році парламентом Румунії була прийнята Декларація про пакт Ріббентропа-Молотова²⁴ і його наслідки для Румунії, в якій зазначалося, що президент, уряд, усі політичні сили мають діяти «задня справдження законних прав населення румунських територій, силою анексованих внаслідок таємних угод»²⁵. У документі дається висока оцінка Версальському мирному договору та системі міжнародних відносин, зокрема її європейській складовій, що сформувалась після Першої світової війни, і повністю ігнорувався факт розчленування українських земель за тодішніми угодами²⁶. У відповідь Верховна Рада Української РСР у своїй заяві від 5 липня 1991 року розцінила такі дії Румунії, як територіальні претензії до України²⁷.

У квітні 1993 року Румунія надіслала до МЗС України ноту, в якій, посилаючись на факт розпаду колишнього СРСР, проголосила неправомірним Договір про режим радянсько-румунського кордону, укладений 27 лютого 1961 року. У 1994 році румунська сторона в односторонньому порядку

підтвердила своє рішення про його денонсацію²⁸.

Однак зважаючи на те що пріоритетним напрямом зовнішньої політики Румунії після 1989 року стала інтеграція в євроатлантичні структури – НАТО та ЄС (а однією з обов'язкових умов приєднання до них є відсутність у країн-кандидатів будь-яких територіальних та інших претензій до інших держав), Бухарест в остаточному підсумку зняв свої застереження щодо України.

Після підписання у 1997 році Договору про відносини добросусідства та співробітництва між Україною та Румунією і набуття останньою членства в НАТО та ЄС відбулись певні зміни у відносинах між державами. Зокрема, за останні роки можна констатувати позитивні тенденції у сфері економічного та транскордонного співробітництва між прикордонними регіонами Румунії та України. Важливе значення у цьому контексті має підписана 02 жовтня 2014 року Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про місцевий прикордонний рух²⁹, що стала результатом 14 років важких переговорів між сторонами. Угода, зокрема, передбачає спрощений порядок пересування через кордон мешканців прикордонних регіонів України та Румунії.

Водночас, провокаційні заяви румунських керівників стосовно України періодично відновлюються. У квітні 2008 р. в румунських виданнях, зокрема газеті «Ziua», з'явилась низка матеріалів, які ґрунтувалися на ідеях президента Румунії Т. Бесеску, де зазначалося, що Придністров'я може бути обмінаним на Північну Буковину (частина Чернівецької області). На думку президента Румунії, «у Києві є претензії щодо повернення Придністров'я Україні, проте там забувають про повернення Кишиневу Південної Бессарабії та Північної Буковини – територій, які колишня Українська РСР отримала після Другої світової війни».³⁰ Ще більш відвертими думками щодо об'єднання «історичних» румунських земель стали чергові провокаційні заяви президента Румунії Т. Бесеску, який заявив в інтерв'ю газеті «România Liberă» 30 листопада 2010 року, що через 25 років «кордон ЄС буде встановлено по Дністру, а демократичний розвиток у регіоні послужить стимулом і для інших країн, таких як Україна, спрямуватися в ЄС»³¹, а 27 листопада 2013 року у програмі національного телеканалу TVR1, Т. Бесеску заявив наступне. «Румунія мала фундаментальний державний проєкт – НАТО. Мала другий проєкт – ЄС. Я вважаю, що третім фундаментальним проєктом має стати

об'єднання з Молдовою... Наступним державним проєктом є возз'єднання країни»³².

Таким чином, можна зробити наступні **висновки**.

Відносини з державами-сусідами для України є визначальними.

Досліджуючи історію відносин Румунії з іншими державами ми можемо прослідкувати, що концептуальні засади зовнішньої політики Румунії залишаються незмінними, починаючи з формування румунської національної держави у XIX столітті і по сьогоднішній день, незважаючи на зміну конституційного ладу, форму управління, політичну орієнтацію її урядів, парламентів та президентів. Саме це дає змогу румунській дипломатії успішно перетворювати у життя фундаментальні державні проєкти.

Українсько-румунські відносини у різний період часу склалися по різному, зазнаючи певні злети і падіння.

Одним із компонентів, що відіграє несприятливу роль в даному контексті є історичні передумови, що склалися між Україною та Румунією, а також існуючі й досі в Києві та Бухаресті стереотипи, як серед населення, так і серед осіб, які приймають рішення або осіб, які є відповідальними за реалізацію зовнішньої політики.

Водночас, якщо навіть і існують негативні елементи, то їх необхідно перетворити на позитивні сильні сторони, в даному випадку, відносин між Україною та Румунією. Необхідно спільно нейтралізувати «дратівливі елементи» двосторонніх відносин. Наприклад, Румунії, слід говорити про відсутність територіальних претензій до України, не говорити про приєднання до Румунії Молдови, так як для Києва подібні сигнали є дуже чутливими, особливо в контексті дій з боку нашого східного сусіда. Необхідним представляється розгляд відносин у більш широкому розумінні, у розумінні взаємодії в Чорноморському регіоні, взаємодії в Чорноморсько-Балтійському регіоні, нафтогазового видобутку, інфраструктури і транспортних перевезень. Тим більше, що від взаємодії подібного формату виграватимуть не тільки Україна і Румунія, а й інші держави регіону. А це, як відомо, вітається Європейським Союзом, членом якого є Румунія і прагне стати Україна, і вітається шляхом фінансування різноманітних програм.

Головний висновок з досвіду українсько-румунських відносин полягає у тому, що задля захисту і прощтовхування національних інтересів у відносинах з Румунією, з іншими сусідніми держа-

вами і світовим співтовариством, в Україні давно вже назріло питання розробки довгострокової багаторівневої зовнішньополітичної стратегії. Нашій державі слід формувати свою власну політику,

а не перебувати у стані постійного реагування на політики інших держав. Адже в світі поважають сильних.

ПОСИЛАННЯ:

- ¹ *Расторгуев В.Н.* Политическая доктрина [Електронний ресурс] / Расторгуев В.Н. // Фонд знаній «Ломоносов» 08.10.2010. – Режим доступу: <http://www.lomonosov-fund.ru/enc/ru/encyclopedia:0128196>
- ² *Destutt de Tracy, Antoine-Louis-Claude.* Éléments d'idéologie par le citoyen / Antoine-Louis-Claude Destutt de Tracy. – [Reprod.]. – [S.l.]: Micro Graphix, 1993. – 359 p.
- ³ *Ideology* [Електронний ресурс] / Maurice Cranston // Encyclopedia Britannica – Режим доступу: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/281943/ideology>
- ⁴ *Papiu Ilarian A.* – Antologie / Ediție îngrijită, prefață, note și comentarii de Corneliu Albu. – București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981 - 492 p.
- ⁵ *Hofbauer H.* Bukowina, Bessarabien, Moldawien: vergessenes Land zwischen Westeuropa, Rußland und der Türkei / Hannes Hofbauer, Viorel Simon Roman - Promedia, 1993. – 203 p.
- ⁶ *Georgescu V.* Mémoires et projets de réforme dans les Principautés Roumaines, 1831–1848: répertoire et textes, avec un supplément pour les années 1769-1830. Études et documents concernant le sud-est européen. / Vlad Georgescu. – Paris: Association Internationale d'Études du Sud-est Européen, 1972 – 291 p.
- ⁷ *Durandin C.* Révolution à la française ou à la russe. Polonais, Roumains et Russes au XIX-e siècle. / Catherine Durandin – Paris: P.U.F., 1989. – 346 p.
- ⁸ *Oprea N. Vasile Alexandrescu Urechia* – Preocupări bibliologice [Електронний ресурс] / Nedelcu Oprea // Vasile Alexandrescu Urechia. Preocupări bibliologice, pe situl bibliotecii „V. A. Urechia” Galați – Режим доступу: <http://www.bvau.ro/urechia.htm>
- ⁹ *Hobsbawn E.* Etnicitate și naționalism în Europa Contemporană / E. Hobsbawn // Polis: revista de studii politice / redactor șef: Calin Anastasiu. – 1994. – № 2 – p. 60-61.
- ¹⁰ *MAE, 150 de ani. Relațiile cu statele vecine și cooperarea regională* [Електронний ресурс] / România. Ministerul Afacerilor Externe // MAE, 150 de ani. 150 de ani de diplomație românească modernă (1862 – 2012). – Режим доступу: <http://mae.ro/node/15028?page=9>.
- ¹¹ *Спільне комюніке Міністрів закордонних справ України та Румунії* про встановлення дипломатичних відносин від 01.02.1992.
- ¹² *Апатов С., Макан І.* Українсько-румунські відносини: історія та сучасність // Український історичний журнал. – 1999. – № 5. – С. 90
- ¹³ *Віднянський С.В.* Зовнішня політика України як предмет історичного аналізу: концептуальні підходи та перспективи / С. В. Віднянський, А. Ю. Мартинов // Український історичний журнал. – 2001. – Випуск 4. – С. 41-57
- ¹⁴ *Веселова В.* Підсумки двадцятирічних українсько-румунських відносин: здобутки, упущення та концептуальні висновки / В. Веселова // Україна-Румунія: 20 років дипломатичних зносин; укр. та рум. мовами, упор. В.Д. Котик. – Чернівці: Букрек, 2012. – 152 с. – С. 51
- ¹⁵ *Котик В.* Конституційне забезпечення процесів інтеграції Румунії до європейського та євроатлантичного простору // І.І. Вовканич [голова ред. кол.] Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність: збірник наукових праць за матеріалами III Міжнародної конференції «Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність» (30 червня – 1 липня 2009 р. м. Сату Маре, Румунія) / Ужгород – Сату Маре, 2011. – С. 234-235.
- ¹⁶ *Українська державність у XX столітті (Історико-політологічний аналіз)* / [керівник авторського колективу – О. Дергачов]. – Київ: Політична думка, 1996. – 434 с.
- ¹⁷ *Nistor I.* Romanii si rutenii in Bucovina / I. Nistor – Bucuresti: Studiu istoric si statistic, 1915 – 209 p.
- ¹⁸ *Țăranu A.* Doctrina politica moderne și contemporane. / Andrei Țăranu – București: Editura Fundației «PRO», 2005. – 231 p. – P. 75-83.
- ¹⁹ *Nistor I.* Romanii de peste Nistru: Lamurire pentru a-i ajuta in lupta / I. Nistor // Neamul Românesc - București, 1918. – p. 42.; Nistor I. Romanii Transnistreni. / I. Nistor – Cernauti, 1925 – 161 p.; Nistor I. Vechimea așezărilor românești dincolo de Nistru / I. Nistor Anal. Acad.—Rom. Ser. III. – 1932. – T.12.
- ²⁰ *Українська державність у XX столітті (Історико-політологічний аналіз)* / [керівник авторського колективу – О. Дергачов]. – Київ: Політична думка, 1996. – 434 с.
- ²¹ *Українська державність у XX столітті (Історико-політологічний аналіз)* / [керівник авторського колективу – О. Дергачов]. – Київ: Політична думка, 1996. – 434 с.

²² Котик В. Конституційне забезпечення процесів інтеграції Румунії до європейського та євроатлантичного простору // І.І. Вовканич [голова ред. кол.] Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність: збірник наукових праць за матеріалами III Міжнародної конференції «Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність» (30 червня – 1 липня 2009 р. м. Сату Маре, Румунія) / Ужгород – Сату Маре, 2011. – С. 234–235.

²³ Декларація про державний суверенітет України, Верховна Рада УРСР; Декларація від 16.07.1990 № 55-ХІІ. – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/55-12>

²⁴ *Declaratie din 24 iunie 1991 privind Pactul Ribbentrop-Molotov si consecintele acestuia pentru tara noastra* – Publicat în: Monitorul Oficial nr. 136 din 27 iunie 1991.

²⁵ *Аннапов С., Макан І.* Українсько-румунські відносини: історія та сучасність // Український історичний журнал. – 1999. – № 5. – С. 90

²⁶ *Стародуб Т.* Українсько-румунські відносини на сучасному етапі [Електронний ресурс] / Стародуб Т. // НО-МОС. – 14.11.2011. – Режим доступу: <http://nomos.com.ua/content/view/396/82/>.

²⁷ *Троян С.* Румунський вектор зовнішньої політики України в 1991 – 2001 рр. // С. Троян, Т. Христюк Україна – Румунія – Молдова: історичні, політичні та культурні аспекти взаємин: Матеріали міжнародної наукової конференції / Буковинський політологічний центр. – Чернівці: Букрек, 2002. – С. 302.

²⁸ *Доброжанський О.* Базовий договір 1997 року як основа для розвитку українсько-румунських взаємин у XXI столітті / О. Доброжанський // Україна-Румунія: 20 років дипломатичних зносин; укр. та рум. мовами, упор. В.Д. Котик. – Чернівці: Букрек, 2012. – С. 37.

²⁹ *Арсеній Яценюк та Прем'єр-міністр Румунії підписали Угоду між Урядами України та Румунії про місцевий прикордонний рух* [Електронний ресурс], 02.10.2014. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=247648897.

³⁰ *Damian G., Isac M., Ronca V.* Nu vrea Tratat cu Moldova // Ziua. – Nr. 4212 de joi. – 17 aprilie 2008. [Електронний ресурс], 17.04.2008. – Режим доступу: <http://www.ziua.ro/display.php?data=2008-04-17&id=236238>

³¹ *Заявления Бэсеску и реакция украинского МИД.* [Електронний ресурс], 09.12.2010. – Режим доступу: <http://www.analitik.org.ua/current-comment/ext/4d00d2059a400/>

³² *Băsescu: Următorul proiect de ară, Unirea cu Republica Moldova.* [Електронний ресурс], 27.11.2013. – Режим доступу: http://www.dcnews.ro/basescu-daca-ucraina-nu-semneaza-va-fi-un-esec-pentru-ue-live-text_394077.html

Zlatin A.N. Historical preconditions and conceptual bases of Romanian policy towards Ukraine / Diplomatic Academy of Ukraine, Ministry of Foreign Affairs of Ukraine.

The article presents an analysis of the historical preconditions, conceptual bases and features of the Romanian foreign policy based on the central meaning of the Romanian foreign policy identity; discovered the basic principles, objectives and implementation mechanism of the Romanian foreign policy; as well as defines the place of Ukraine in the complex of the foreign policy of Romania. Necessity to ensure the full understanding of the specifics of bilateral relations between Ukraine and the neighboring countries, in particular with Romania, as well as a steady trend in seeking constructive recommendations to overcome the problematic issues remain urgent tasks for Ukrainian diplomacy and Ukrainian science.

Keywords: historical preconditions, foreign policy, conceptual bases, foreign policy identity, national interests, Ukraine, Romania.

Златин А.Н. Исторические предпосылки и концептуальные основы политики Румынии относительно Украины / Дипломатическая академия Украины при Министерстве иностранных дел Украины.

Статья посвящена исследованию исторических предпосылок, концептуальных основ и особенностей внешней политики Румынии, исходя из центрального значения понятия румынской внешнеполитической идентичности; раскрыты основные принципы, задачи и механизм реализации внешней политики Румынии; а также определено место Украины в комплексе внешней политики Румынии. Необходимость обеспечения всестороннего понимания специфики билатеральных отношений Украины с соседними государствами, в частности с Румынией, а также устойчивая тенденция поиска конструктивных рекомендаций для преодоления существующих проблемных вопросов, остаются актуальными задачами, как для украинской дипломатии, так и украинской науки.

Ключевые слова: исторические предпосылки, внешняя политика, концептуальные основы, внешнеполитическая идентичность, национальные интересы, Украина, Румыния.

Стаття надійшла до редколегії 14.04.2014

Прийнята до друку 05.05.2014